

**ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ АЛЬФРЕДА НОБЕЛЯ»**

РАЗЖИВІН ВІТАЛІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

УДК 330.5:330.322:330.341.1

**ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ
ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ
НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА**

Спеціальність 08.00.03 – економіка та управління
національним господарством

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Дніпро – 2020

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Університеті митної справи та фінансів Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор
Петруня Юрій Євгенович,
Університет митної справи та фінансів
Міністерства освіти і науки України,
завідувач кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності.

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
Юринець Зорина Володимирівна,
Львівський національний університет
імені Івана Франка Міністерства освіти
і науки України, професор кафедри
менеджменту;

кандидат економічних наук
Флегантова Анна Леонідівна
ВНЗ Укоопспілки «Полтавський
університет економіки і торгівлі»,
доцент кафедри міжнародної економіки
та міжнародних економічних відносин.

Захист відбудеться 25 березня 2020 р. о 12.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 08.120.01 у Вищому навчальному закладі «Університет імені Альфреда Нобеля» за адресою: 49000, м. Дніпро, вул. Січеславська Набережна, 18, зал засідань вченої ради.

З дисертацією можна ознайомитися на сайті <http://www.duan.edu.ua> та в бібліотеці Вищого навчального закладу «Університет імені Альфреда Нобеля» за адресою: 49000, м. Дніпро, вул. Січеславська Набережна, 18.

Автореферат розісланий 24 лютого 2020 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

І.С. Шкура

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Обґрунтування вибору теми дослідження. Необхідність виведення української економіки на сталу траєкторію економічного розвитку, підвищення рівня конкурентоспроможності суб'єктів національного господарства обумовлюють пошук ефективних шляхів удосконалення інвестиційно-інноваційної діяльності на всіх рівнях господарювання.

У цьому сенсі суттєвого значення набуває державна підтримка інвестиційно-інноваційного процесу в країні. Поряд з цим побудова ефективного механізму фінансування та бюджетної підтримки інвестиційно-інноваційного сектору є для національної економіки досить значною проблемою. Зокрема, внаслідок відсутності достатньо дієвої державної регуляторної політики стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності галузей і підприємств та національного господарства в цілому. Тому вдосконалення наукового підґрунтя, інструментарію та методів державного регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності зазначених процесів стає актуальним завданням.

Дослідженню теоретичних і практичних питань щодо розвитку інвестиційно-інноваційних процесів присвячені наукові праці вчених, зокрема: Б. Артура, О. Алімова, О. Болховітінової, П. Борщевського, А. Грюбера, А. Даниленка, Б. Данилишина, С. Дорогунцова, П. Друкера, Ю. Єрмольєва, А. Задой, В. Зомбарда, Н. Калдора, Ю. Каньовського, Б. Кваснюка, Дж. М. Кейнса, Б. Лундвала, С. Мітколфа, В. Мортікова, Р. Нельсона, В. Осецького, В. Павлової, Ю. Петруні, Г. Сільверберга, Р. Солоу, В. Ткаченка, В. Трегобчука, І. Тюха, В. Федоренка, Л. Федулової, А. Флегантової, К. Фрімана, Б. Холода, Н. Хохлова, Й. Шумпетера, З. Юринець та ін.

Водночас, попри значний обсяг наукових досліджень, окремі аспекти проблематики інвестиційно-інноваційного розвитку національного господарства потребують подальшого поглиблення. Зокрема, це стосується оцінювання стану інвестиційно-інноваційної діяльності, інструментарію та досягнення достатнього рівня ефективності її державної підтримки. Все вищенаведене пояснює актуальність обраної теми, мету дослідження та його завдання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт Університету митної справи та фінансів за темою: «Розвиток зовнішньоекономічних відносин в умовах інтеграції у світове господарство» (номер державної реєстрації 0115U007054), в рамках якої автором обґрунтовано детермінанти інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів національного господарства та визначено державний вплив на неї.

Мета і завдання дослідження. Мета дисертаційної роботи полягає у подальшому вдосконаленні теоретико-методичних аспектів та розробці практичних рекомендацій щодо державного регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку національного господарства.

Для досягнення визначеної мети було поставлено і вирішено такі завдання:

- визначити пріоритетні напрями державного регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку національного господарства шляхом використання понятійно-категоріального апарату досліджуваного процесу;
- систематизувати детермінанти інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів національного господарства;
- удосконалити систему індикаторів стану інвестиційно-інноваційної діяльності в національному господарстві з метою використання для регулювання подальшого розвитку;
- ідентифікувати інструменти податкових пільг для стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів національного господарства;
- розвинути теоретико-прикладні засади використання інструментів податкового кредитування для державного стимулювання інноваційних процесів;
- обґрунтувати напрями оптимізації державного стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів національного господарства;
- реалізувати науково-теоретичний підхід до стимулювання реінвестиційних процесів на рівні суб'єктів господарювання як засобу регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку національного господарства.

Об'єкт дослідження – процеси державного регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку в національному господарстві України.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних та практичних засад державного регулювання інвестиційно-інноваційних процесів у національному господарстві.

Методи дослідження. Теоретико-методологічною базою дослідження є положення економічної науки, зокрема, щодо регулювання державою інвестиційно-інноваційних процесів, праці вітчизняних і зарубіжних науковців у галузі інвестиційно-інноваційного розвитку економіки, а також економіко-математичного моделювання регуляторного впливу держави на інвестиційно-інноваційну діяльність підприємств.

У процесі дослідження використовувалися такі методи: структурно-логічного аналізу складових інвестиційно-інноваційної діяльності та її регулювання; системного аналізу – під час дослідження системи інструментів та методів державного впливу на інвестиційно-інноваційний розвиток національної економіки; порівнянь – під час проведення аналізу світового досвіду державного регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності; економіко-математичного аналізу – під час визначення впливу податкових інструментів на інвестиційно-інноваційну діяльність у країні.

Інформаційну базу дослідження становлять розробки вітчизняних та зарубіжних вчених у сфері інвестиційно-інноваційної діяльності та її регулювання, нормативні документи, офіційні статистичні матеріали, матеріали міжнародних консалтингово-аналітичних компаній та підприємств.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у вирішенні актуального наукового завдання щодо обґрунтування теоретико-методичних положень і розробки практичних рекомендацій з удосконалення державного

регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності в національному господарстві, зокрема:

удосконалено:

– методичний підхід до формування системи індикаторів оцінювання стану інвестиційно-інноваційної діяльності в національному господарстві, який, на відміну від існуючих, включає групи показників, визначених відповідно до аспектів інвестиційно-інноваційного процесу, що підлягають оцінюванню, розрахованих за статистичною інформацією, а саме: індикатори інвестиційної привабливості в індексно-рейтинговій і статистичній групах та індикатори масштабів і якості інвестиційно-інноваційного процесу. Це дозволяє об'єктивно оцінювати адекватність державного регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності та забезпечувати його коригуюче вдосконалення;

– науково-теоретичний підхід до стимулювання реінвестиційної діяльності через трансформацію структури податкових інструментів які, на відміну від існуючих, уможливають пріоритетне використання податку на виведений капітал, що дозволяє збільшувати потенціал реінвестування, оптимізувати в часі процеси відтворення та оновлення основних фондів суб'єктів господарювання;

набули подальшого розвитку:

– систематизація пріоритетних напрямів державного регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку національного господарства, що базується на загальноприйнятих підходах до визначення складових інвестиційно-інноваційного процесу в національному господарстві, та, на відміну від існуючих, включає пріоритети за трьома ознаками: за сферою впливу – галузева пріоритетність; за об'єктами впливу – пріоритетний поділ підприємств на групи за рівнем рентабельності інвестицій з диференціацією методів впливу; за інструментами впливу – пріоритетність податково-суб'єктивного стимулювання та структурної податкової оптимізації. Це дає можливість обґрунтувати вибір напрямів та інструментів державного регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку національного господарства;

– підходи до визначення детермінантів регулювання інвестиційно-інноваційного процесу в національній економіці, що встановлені на підґрунті теорії змішаного регулювання, до яких, на відміну від загальноприйнятих, додано такі: переваги ринкового саморегулювання та компенсаторно-стимулюючий державний вплив; ендогенно-корпоративні та ендогенно-екзогенні специфічні ризики ринкового саморегулювання та їх дуальність. Це дозволяє комбінувати інвестиційні ресурси як у державному, так і приватному секторі та забезпечувати реагування на турбулентність середовища інвестиційно-інноваційної діяльності;

– інструментарій оцінювання податкових пільг у системі загального державного впливу, серед яких, на відміну від існуючих, виділено пільгові інструменти безпосереднього впливу на інвестиційно-інноваційну діяльність суб'єктів національного господарства, а саме: можливість прискореної амортизації; пільги на інвестиції та реінвестиції; пільги на доходи від

інвестиційно-інноваційної діяльності. Це дозволяє виділяти дієві інструменти державного впливу на інноваційне спрямування інвестиційних процесів у національній економіці;

– теоретико-прикладні засади забезпечення стимулюючого кредитування інвестицій за рахунок їх групування за рівнем прибутковості та строками окупності, які, на відміну від існуючих, ґрунтуються на розподілі інвестицій на низькорентабельні, високорентабельні та інвестиції інноваційного типу, що спрямовані на характерологічність довгострокового і середньострокового кредитування інвестицій інноваційного типу. За таким підходом на підставі економіко-математичного моделювання стає можливим виділення податкового кредитування для акцентованого стимулювання державою високорентабельних інвестицій, здійснених в інноваційну діяльність;

– наукове обґрунтування напрямів оптимізації державного стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів національного господарства, що, на відміну від існуючих, включає виділення механізму пріоритетної диференціації державної підтримки інвестиційних проєктів інноваційного спрямування залежно від характеру еластичності їх маржинальної віддачі. Це уможливорює планувати заходи з державного стимулювання інвестиційно-інноваційних проєктів.

Практичне значення отриманих результатів визначається тим, що теоретичні положення, висновки та рекомендації, подані в роботі, доведено до рівня методичних розробок та пропозицій щодо вдосконалення інвестиційно-інноваційних процесів національного господарства та їх державного регулювання.

Окремі пропозиції автора щодо формування системи індикаторів оцінювання стану інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів національного господарства використано в роботі Дніпропетровської торгово-промислової палати (довідка № 762/01-07 від 30.05.2019 р.), Луганської обласної військово-цивільної адміністрації (довідка № 22-09/02-1336 від 07.06.2019 р.), ТОВ «Краматорський феросплавний завод» (довідка № 2458/17 від 25.06.2019 р.). Розроблені положення використовуються в Університеті митної справи та фінансів у викладанні дисциплін «Макроекономіка», «Інвестиційний менеджмент», «Управління інноваціями», «Регіональна економіка та регіональне управління», зокрема, під час проведення лекційних та практичних занять (довідка № 10-38/01/172 від 07.02.2018 р.).

Особистий внесок здобувача. Отримані наукові результати, викладені в дисертаційній роботі, одержано здобувачем самостійно. Внесок автора в результати досліджень, виконаних у співавторстві, відображено у списку публікацій.

Апробація матеріалів дослідження. Основні наукові положення, висновки та рекомендації проведених досліджень доповідалися та обговорювалися на таких міжнародних науково-практичних конференціях: «Митна політика та актуальні проблеми економічної безпеки України (управлінські, фінансово-економічні, правові, інформаційно-технічні, гуманітарні аспекти)» (м. Дніпро, 2017 р.), «Silver Jubilee Conference of the 25 th

anniversary of the MBA Management master studies» (м. Скоп'є, Республіка Північна Македонія, 2017 р.), «Contemporary Issues and Challenges in Customs Management» (Кусар, Азербайджан, 2017 р.), «Питання стимулювання інвестиційно-інноваційного розвитку суб'єктів економіки» (м. Київ, 2019 р.), «Сучасні методи розвитку бізнесу: національна та міжнародна практика» (м. Одеса, 2019 р.), «Міжнародні економічні відносини на сучасному етапі: стан, проблеми та розвиток» (м. Дніпро, 2019 р.), «Економіко-правові та управлінські аспекти розвитку суспільства: молодіжний погляд» (м. Дніпро, 2019 р.).

Публікації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження опубліковано в 14 наукових працях, серед яких 3 статті у наукових фахових виданнях України, 4 статті – у наукових фахових виданнях України, внесених до міжнародних наукометричних баз та у періодичних наукових виданнях інших держав, 7 праць апробаційного характеру. Загальний обсяг публікацій – 5, 39 др. арк., з яких особисто автору належить 5,17 др. арк.

Структура і обсяг роботи. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновку, списку використаних джерел з 212 найменувань, 5 додатків на 16 сторінках. Загальний обсяг роботи – 223 сторінки, основний текст становить 186 сторінок (7,75 авт. арк.). Дисертація містить 19 таблиць та 20 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У вступі розкрито актуальність обраної теми, визначено мету й завдання дисертаційної роботи; обґрунтовано об'єкт, предмет та методи дослідження; подано наукову новизну й практичне значення результатів; апробацію матеріалів дисертації; наведено загальний обсяг та структуру роботи.

У першому розділі «**Теоретичні засади дослідження державного регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку національного господарства**» розглянуто теоретичні підходи до регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку національного господарства; систематизовано детермінанти інвестиційно-інноваційної діяльності його суб'єктів та визначено державний вплив на таку діяльність; проведено компаративний аналіз основних підходів до державного стимулювання інвестиційно-інноваційного розвитку в економічно розвинених країнах світу.

Систематизація матеріалу щодо інвестиційно-інноваційних процесів у національному господарстві дозволила обґрунтувати інвестиційно-інноваційну діяльність як процес інвестиційного використання коштів суб'єктами національного господарства, що спрямовується (фокусується) на пошук інноваційно-орієнтованих об'єктів інвестування (рис. 1).

Визначено, що інвестиційна діяльність національного господарства пов'язана не лише з пошуком інноваційних рішень (проектів). Тому доцільно виділяти й ту складову інвестиційної діяльності, яка орієнтована на неінноваційне (рутинне, звичайне) відтворення суспільно-виробничої системи.

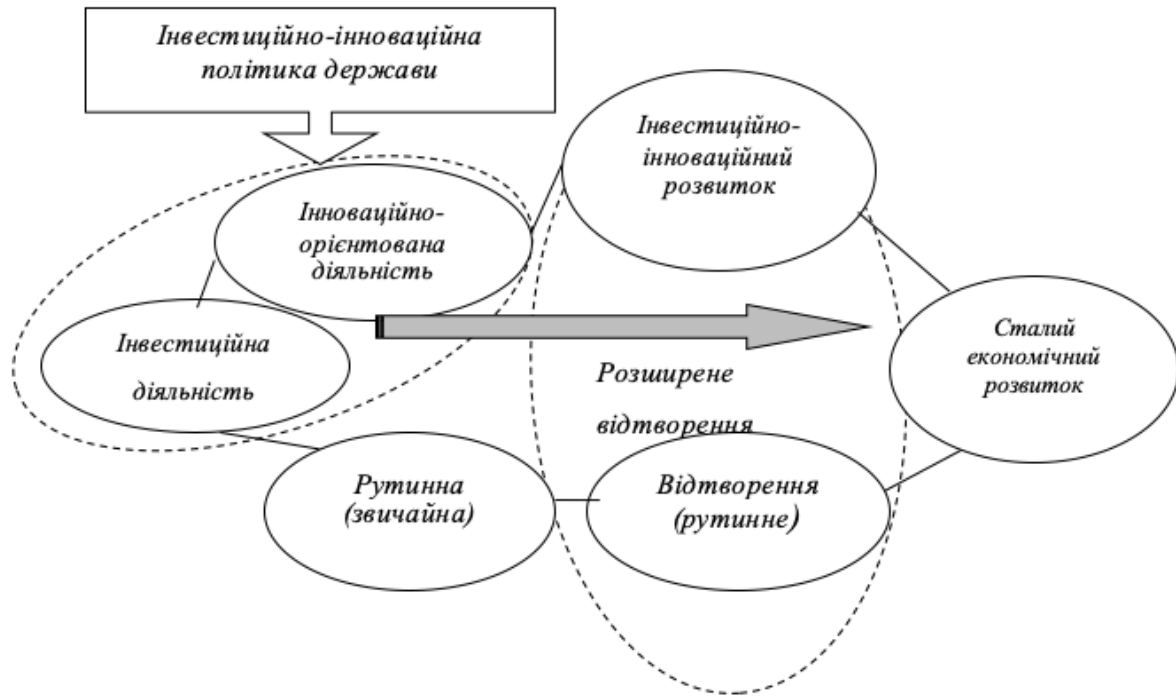

Рис. 1. Інвестиційно-інноваційна діяльність суб'єктів національного господарства в системі сталого економічного розвитку

При цьому встановлено, що зазначена складова має самостійний внесок у досягнення параметрів розширеного відтворення на рівні національного господарства.

Як інноваційно-орієнтоване відтворення, так і відтворення без інноваційного компонента мають суттєве значення для забезпечення сталого економічного розвитку суспільства. Проте якісне значення, якісний рівень їх впливу суттєво відрізняються. В кінцевому підсумку, саме інноваційний пошук забезпечує перспективи економічного розвитку на всіх рівнях, у тому числі й на рівні національного господарства.

Державна інвестиційно-інноваційна політика визначена на підставі таких методологічних підходів: інституційного (сукупність інститутів, що забезпечують цілеспрямовану діяльність держави у сфері регулювання національних інноваційних процесів і формують специфічне інституціональне середовище взаємодії суб'єктів інноваційного процесу), функціонального (сфера та типи регулюючих функцій держави), формального (складова частина загальної політики держави, яка спрямована на забезпечення інтенсифікації інноваційного розвитку) і системного (комплекс заходів щодо розвитку національної інноваційної системи).

В роботі детермінанти регулювання інвестиційно-інноваційного процесу в національній економіці розглянуто з урахуванням переваг ринкового саморегулювання та необхідності компенсаторно-стимулюючого впливу держави. Існуючі умови дозволяють комбінувати інвестиційні ресурси у

державному та приватному секторі, враховуючи ендогенно-корпоративні та ендогенно-екзогенні ризики та їх дуальність.

Встановлено, що потреба в державному втручанні в інвестиційно-інноваційну діяльність суб'єктів національного господарства обумовлена «інвестиційними провалами ринку». Серед основних проблем інвестиційно-інноваційної діяльності, які ринковий механізм саморегулювання не спроможний досить ефективно вирішити, виділено такі: відсутність зацікавленості в інвестуванні проєктів зі значним терміном повернення коштів; інвестування технологічно нескладних проєктів і галузей; нестабільність приватних інвестиційних проєктів, відсутність внутрішніх мотивів до інновацій; недостатність мотивації, коштів та інших ресурсів для реалізації суспільно значущих проєктів.

Виділено основні цілі державної участі в інвестиційно-інноваційних процесах: зовнішнє стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів приватної господарської діяльності; розширення інвестиційного потоку в національній економіці за допомогою державних і регіональних фінансових ресурсів; створення фінансових передумов для залучення інвестиційних ресурсів приватного сектору економіки в довготривалі та венчурні інвестиційні проєкти, а також у соціально значущі інвестиційно-інноваційні проєкти.

Визначено, що система державного регулювання інвестиційно-інноваційною діяльністю включає такі складові: податкову, бюджетну, кредитну, міжнародну, бізнес-регулятивну, науково-технічну, екологічну і регіональну.

Використання позитивного досвіду економічно розвинених країн в регулюванні інвестиційно-інноваційної сфери є однією з основних передумов побудови ефективної моделі сталого економічного розвитку України, зокрема, прямі й непрямі методи державного регулювання, фінансові та нефінансові механізми (державні кредити або державні гарантії, державне замовлення на розробку, виробництво й поставку стратегічно важливої наукоємної продукції, партнерську участь у фінансуванні наукових досліджень, експортно-імпортні квоти).

Теоретичні аспекти основних характеристик інвестиційно-інноваційного розвитку в системі національної економіки є підґрунтям для розробки концептуальних і методичних засад державного регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку національного господарства.

У другому розділі «**Дослідження стану інвестиційно-інноваційного розвитку національного господарства**» визначено індикатори інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів національного господарства; оцінено стан їх інвестиційно-інноваційної діяльності; досліджено діючий механізм державного регулювання і стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів національного господарства.

Встановлено, що для розробки державної політики регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності важливим є визначення індикаторів

інвестиційно-інноваційного стану національної економіки і стану інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів господарювання в ній.

Аналіз наявних показників оцінки стану й ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів національної економіки свідчить, що вони є орієнтованими переважно на використання суб'єктивно-оціночних підходів, а також фокусуються на оцінці інвестиційного та/або інноваційного потенціалу економіки, а не результатів інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів національного господарства (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка обсягів та індексів капітальних інвестицій в економіку

Сфера економічної діяльності	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Загальний обсяг капітальних інвестицій, млрд грн*									
В цілому	180,6	241,3	273,3	249,9	219,4	273,1	359,2	448,5	578,7
Промисловість	55,4	78,7	91,6	97,6	86,2	87,7	117,8	143,3	199,9
Переробна промисловість	30,2	42,2	42,3	44,7	42,5	46,2	62,2	73,9	100,9
Машинобудування	4,2	5,6	6,8	6,4	5,5	6,3	7,6	10,3	12,5
Індекси (до попереднього року)									
В цілому		1,336	1,132	0,914	0,878	1,245	1,315	1,248	1,290
Промисловість		1,421	1,164	1,065	0,884	1,016	1,343	1,217	1,395
Переробна промисловість		1,398	1,003	1,058	0,950	1,088	1,346	1,187	1,365
Машинобудування		1,355	1,204	0,953	0,849	1,148	1,217	1,349	1,211

Джерело: дані Державної служби статистики України

Запропоновані в роботі індикатори об'єднано в такі групи: індикатори загального стану економіки, індикатори потенційної інвестиційної ефективності та індикатори ефективності освоєння інвестицій. Перевага цих індикаторів полягає в можливості безпосередньо спостерігати або їх об'єктивні статистичні значення, або об'єктивні статистичні значення їх складових, на підставі яких ці показники розраховуються.

До основних індикаторів оцінки стану інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів національного господарства зараховано: фінансовий результат; рентабельність виробництва; наявність і стан основних засобів; рівень і стан інвестицій в економіку; ефективність упровадження інвестицій; відношення обсягу інвестицій до валового внутрішнього продукту; стан інноваційної діяльності.

Зважаючи на те, що основним рушієм інвестиційно-інноваційної діяльності в національній економіці наразі є великі підприємства, виокремлено показники: частка великих і середніх підприємств у загальній кількості підприємств; частка продукції великих і середніх підприємств у загальному обсязі промислової продукції; частка персоналу великих і середніх підприємств у загальній кількості зайнятих у національному господарстві, а також структура джерел інвестування.

На підставі аналізу зазначених індикаторів встановлено, що на сучасному етапі стан суб'єктів національного господарства характеризується недостатнім рівнем ефективності. Виявом цього є: невисокі значення прибутковості, рентабельності, доданої вартості продукції, майже критичний знос основних фондів. Статистичні оцінки свідчать про недостатній рівень інноваційного розвитку економіки України і наявність значних проблем у сфері інноваційної діяльності суб'єктів національного господарства, а також її державної підтримки, що суттєво впливає на низьку додану вартість і продуктивність праці.

Встановлено, що в економіці України спостерігається певне зростання обсягів капітальних інвестицій за номінальними грошовими показниками. Разом з тим кількісна динаміка та якість інвестиційно-інноваційних процесів не відповідають потребам динамічного розвитку національного господарства.

Дослідження показують, що низька інноваційна активність окремих суб'єктів господарювання України пов'язана з такими факторами: наявністю застарілих основних фондів; незначним обсягом реалізованої інноваційної продукції; зменшенням кількості освоєних видів нової техніки; зниженням рівня сприйняття менеджментом нововведень; малою часткою продукції, виготовленої в Україні вперше; зниженням ступеня оновлення продукції машинобудівного комплексу; негативною динамікою рівня зняття з виробництва застарілої продукції; низьким інвестиційним потенціалом інноваційної діяльності.

Для української економіки, зокрема для промисловості, характерними є застарілі основні фонди, значний ступінь їх зношеності. Водночас аналіз статистичних даних дає підстави стверджувати, що виробничий і фінансовий стан суб'єктів національного господарства, насамперед у промисловості, не задовільний, навіть порівняно з аналогічними показниками національної економіки в цілому та за показником реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової продукції має негативний тренд (рис. 2).

На підставі аналізу діючого механізму державного регулювання і стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів національного господарства визначено причини її недостатнього розвитку: недостатнє фінансове забезпечення науково-технічної сфери; відсутність стимулів до інновацій у приватного бізнесу; незначна частка дешевих довго- і середньострокових кредитів; негативний характер впливу основних виробничих та інфраструктурних факторів; нерозвиненість ринку венчурного капіталу та конкуренції в інноваційному підприємстві.

Для структури національної економіки характерна ситуація, за якої найбільші поточні бюджетні прибутки надходять від великих і середніх суб'єктів національного господарства. При цьому саме вони за невеликої частки в загальній кількості підприємств забезпечують понад три четверті всієї реалізованої продукції і працевлаштовують більше половини зайнятого населення.

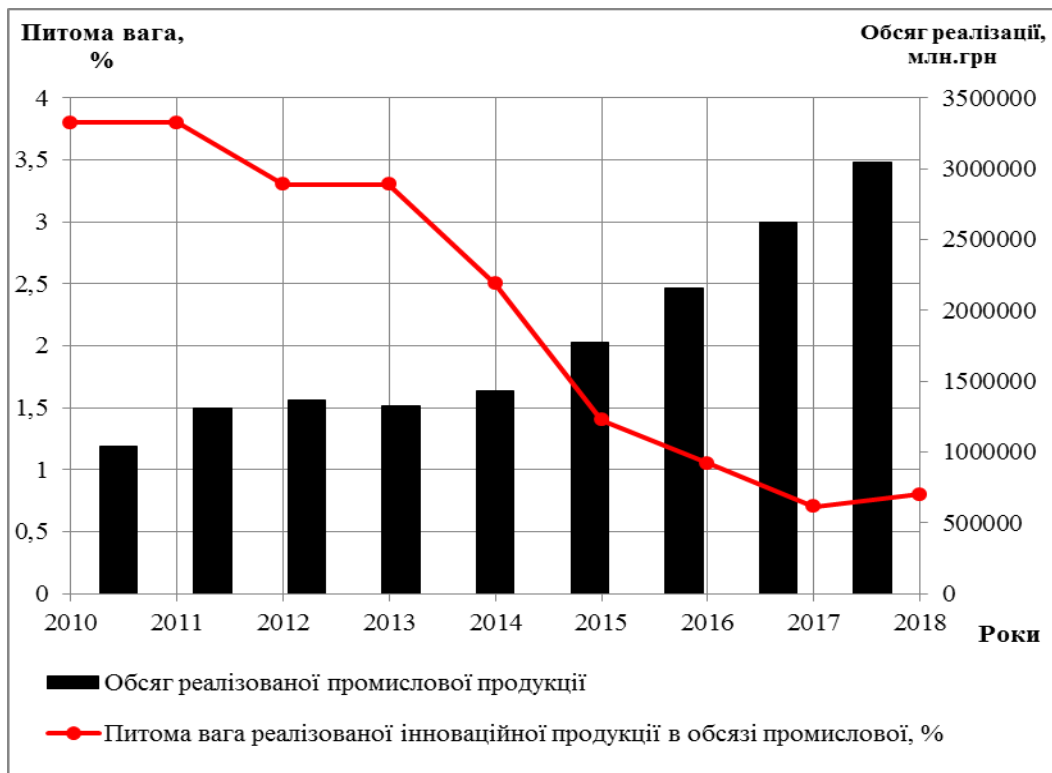

Рис. 2. Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі промислової продукції, %

Частка коштів, виділених з державного та місцевих бюджетів на інноваційну діяльність, становить усього 0,5 % від загального обсягу коштів, спрямованих на фінансування діяльності суб'єктів національного господарства. Структура інвестицій в оновлення фондів, спрямованих на розвиток технологічної бази, здійснюється за рахунок власних або позикових коштів. Але практика підтверджує, що вільних власних коштів для інвестування в оновлення фондів у великих підприємств бракує. Для інших суб'єктів, у яких такі кошти є, недостатньо стимулів для інвестування.

Виділені методичні аспекти до формування системи індикаторів оцінювання стану інвестиційно-інноваційної діяльності є підґрунтям для вдосконалення механізму державного регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку суб'єктів національного господарства.

У третьому розділі «**Шляхи вдосконалення державного регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку національного господарства**» досліджено механізми стимулювання інвестиційної активності суб'єктів національного господарства; розроблено рекомендації щодо державного стимулювання інноваційних інвестицій, розглянуто трансформацію податкової системи в частині підвищення ефективності діяльності суб'єктів національного господарства.

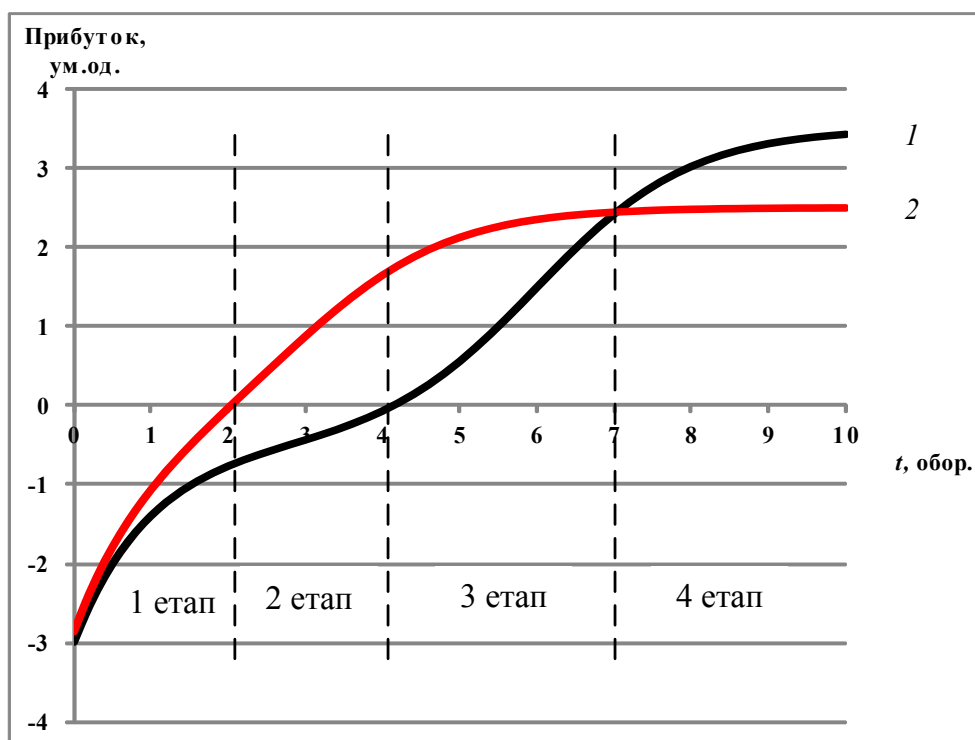
Встановлено, що податкова підсистема стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності є пріоритетною в механізмі стимулювання інвестицій. Виділено такі основні напрями використання податкових інструментів: пільгові режими загального характеру оподаткування, спрямовані на активізацію інвестиційних процесів; спеціальні стимулюючі пільги, спрямовані на

підтримку високорентабельних та інноваційних інвестицій; зміна концепції оподаткування, спрямована на заохочення суб'єктів національного господарства до інвестування в оновлення фондів.

Визначено, що для стимулювання інвестицій використовуються пільги безпосередньої спрямованості дії (прискорена амортизація; знижки на інвестування та реінвестування) – група 1 і пільги, пов'язані з доходами та прибутками (зменшення стандартної ставки податку на дохід (прибуток); податкові «канікули»; віднесення збитків на майбутні (минулі) звітні періоди; податкові кредити; податкові вирахування) – група 2. Ці інструменти, з одного боку, сприяють пожвавленню інвестиційної активності, а з іншого – є недостатньо фокусованими на стимулювання інноваційних інвестицій.

У цьому сенсі доцільно використовувати пільгові режими для стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів національного господарства, що ґрунтуються на врахуванні характерних особливостей високо- і низькорентабельних інвестицій. Високорентабельні інвестиції забезпечують якісне оновлення фондів, заміну морально застарілих засобів виробництва. При цьому значні фінансові вливання не гарантують швидкого ефекту, проте в перспективі сприятимуть зростанню рівня прибутковості, отриманню доданої вартості. Низькорентабельні інвестиції спрямовані на оновлення фізично зношених фондів. Вони мають незначний обсяг, але швидко окупність.

За динамікою високо- і низькорентабельних інвестицій виділено 4 етапи (рис. 3):

1 – високорентабельні інвестиції; 2 – низькорентабельні інвестиції; t – термін окупності

Рис. 3. Динаміка окупності високо- і низькорентабельних інвестицій

– 1 етап – до моменту окупності низькорентабельних інвестицій: збитковими є як високо-, так і низькорентабельні інвестиції. Збитковість високорентабельних інвестицій більша за збитковість низькорентабельних;

– 2 етап – до моменту окупності високорентабельних інвестицій: високорентабельні інвестиції є збитковими; низькодохідні інвестиції стають прибутковими;

– 3 етап – до моменту, в який прибутковість високорентабельних зрівнюється з прибутковістю низькорентабельних інвестицій: прибутковими стають як високо-, так і низькорентабельні інвестиції. При цьому прибутковість високорентабельних інвестицій менша за прибутковість низькорентабельних інвестицій;

– 4 етап – від моменту однакової прибутковості високо- і низькорентабельних інвестицій: обидві групи інвестицій є прибутковими, але прибутковість високорентабельних вище прибутковості низькорентабельних інвестицій.

У разі необхідності стимулювання високорентабельних інвестицій режим пільгового оподаткування має форму кредиту з такими властивостями: повністю компенсувати збитки на 1 етапі; відсоток за кредитом разом із тілом кредиту перевищує граничну прибутковість низькорентабельних інвестицій, але менше граничної прибутковості високорентабельних інвестицій; момент сплати кредиту визначається за розрахунком спроможності сплати з боку інвесторів із високорентабельними інвестиціями.

Встановлено, що стимулюючі кредити використовуються виключно високорентабельними інвесторами. Їхня перевага над звичайним банківським кредитуванням полягає або в більших обсягах кредиту, або в менших ставках і довшому періоді користування. За таким підходом визначено формальну межу між низько- і високорентабельними інвестиціями.

Поряд з упровадженням локальних податкових пільг запропоновано внести зміни в систему оподаткування: податок на прибуток підприємств доцільно замінити податком на виведений капітал з метою виведення з бази оподаткування коштів на оновлення виробництва і стимулювання інвестицій за рахунок відсутності оподаткування нерозподіленого прибутку. В цьому випадку базою оподаткування стають дивіденди, роялті, виплати пов'язаним особам тощо. Це дозволяє стимулювати інвестиції в оновлення фондів (у тому числі людських та інтелектуальних ресурсів). Побічним позитивним ефектом є зменшення витрат на податкове адміністрування.

Розроблено формальну модель використання податку на виведений капітал. Для обґрунтування варіантів оподаткування введено показники: t_i – i -й момент часу; $r_i = r(t_i)$ – прибуток компанії в i -й момент часу; α – частка прибутку на дивіденди; $1-\alpha$ – частка прибутку на інвестиції у виробництво; a – коефіцієнт мультиплікації доходів; τ – податкове навантаження (на прибуток або на дивіденди залежно від виду оподаткування); $d_i = d(t_i)$ – дивіденди в i -й момент часу до оподаткування; $b_i^p = b^p(t_i)$ – податкові відрахування в i -й

момент часу після оподаткування податком на прибуток; $d_i^p = d^p(t_i)$ – дивіденди в i -й момент часу після оподаткування податком на прибуток; $d_i^d = d^d(t_i)$ – дивіденди в i -й момент часу після оподаткування податком на виведений капітал.

Прийнято, що $0 < \tau < 1$, $0 \leq \alpha \leq 1$, $a > 1$. Це свідчить про не стовідсоткове податкове навантаження; кошти на дивіденди та інвестиції розподіляються без обмежень у межах прибутку; вкладені у виробництво кошти дають приріст. Надходження до бюджету для податку на прибуток і податку на виведений

$$b_\infty^p = \frac{\tau r_0}{1 - a(1 - \tau)(1 - \alpha)} \quad ; \quad b_\infty^d = \frac{\tau \alpha r_0}{1 - a(1 - \alpha)}$$

капітал дорівнюють, відповідно:

Граничні надходження від податку на прибуток перевищують граничні надходження від податку на виведений капітал за умови, якщо

$b_\infty^p > b_\infty^d \Leftrightarrow \frac{\tau r_0}{1 - a(1 - \tau)(1 - \alpha)} > \frac{\tau \alpha r_0}{1 - a(1 - \alpha)}$. Дивіденди для податку на прибуток і податку на виведений капітал дорівнюють, відповідно:

$d_\infty^p = \frac{(1 - \tau) \alpha r_0}{1 - a(1 - \tau)(1 - \alpha)}$ і $d_\infty^d = \frac{\alpha r_0}{1 - a(1 - \alpha)}$. Граничні дивіденди при оподаткуванні всього прибутку перевищують граничні надходження при оподаткуванні лише дивідендів за умови, якщо

$$d_\infty^p > d_\infty^d \Leftrightarrow \frac{(1 - \tau) \alpha r_0}{1 - a(1 - \tau)(1 - \alpha)} > \frac{\alpha r_0}{1 - a(1 - \alpha)}$$

Встановлено, що для бюджетних надходжень і дивідендів є кінцеві моменти часу, коли надходження і дивіденди від податку на виведений капітал перевищують надходження і дивіденди від податку на прибуток. Сумарні доходи держави та компанії для податку на прибуток і податку на виведений капітал дорівнюють, відповідно:

$$b_\infty^p + d_\infty^p = \frac{\tau + \alpha - \tau \alpha}{1 - a(1 - \tau)(1 - \alpha)} r_0 \quad ; \quad b_\infty^d + d_\infty^d = \frac{\alpha(\tau + 1)}{1 - a(1 - \alpha)} r_0$$

Розрахунками доведено, що за співвідношенням τ і $1 - \alpha$, за яких більший граничний сумарний дохід приносять або податок на прибуток, або податок на виведений капітал. Ці співвідношення (для випадку $a = 2$) подано на рис. 4.

Якщо для суб'єкта національного господарства пріоритетним є розподіл дивідендів, то для нього більш вигідним є податок на прибуток, а якщо реінвестування, то податок на виведений капітал. Встановлено, що впровадження податку на виведений капітал забезпечує зміну часток перерозподілу прибутку на користь інвестицій. Отже, якщо метою є збільшення інвестицій для оновлення фондів, то слід застосовувати податок на виведений капітал. Запропонована модель доводить доцільність зміни системи

оподаткування підприємницької діяльності в Україні для стимулювання оновлення фондової бази суб'єктів національного господарства.

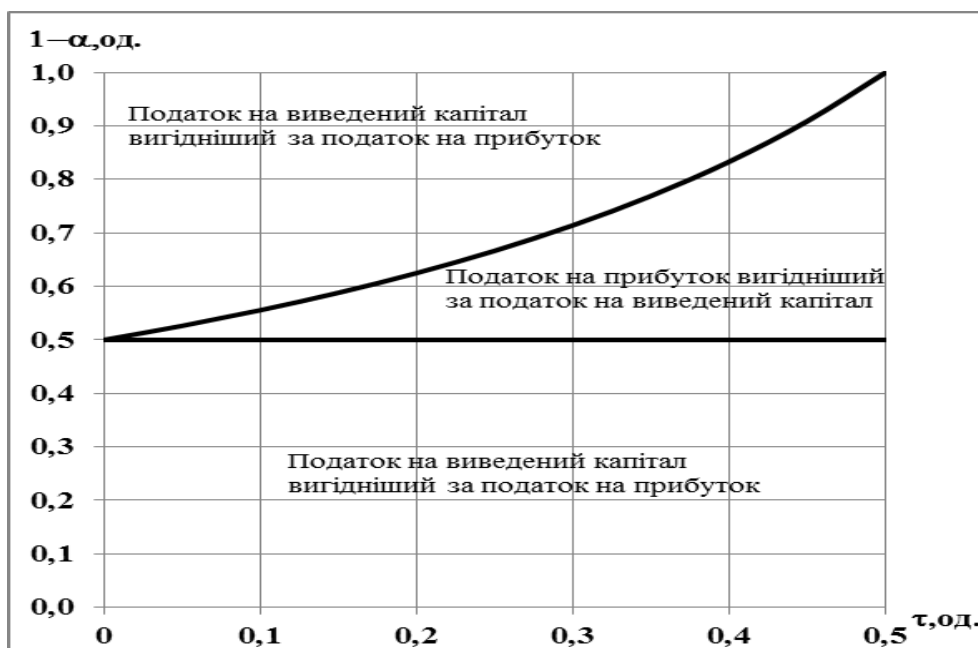

Рис. 4. Зони пріоритетності податку на прибуток і податку на виведений капітал

Визначено, що стимулювання інвестиційної діяльності суб'єктів національного господарства базується на застосуванні фінансово-податкових інструментів.

З цією метою суб'єкти національного господарства розподілено на категорії за розміром (великі, середні й малі) та за рівнем рентабельності виробництва (з високорентабельним, із низькорентабельним і збитковим виробництвом). Відповідно до цього визначено інвестиції: низькорентабельні; високорентабельні та інноваційні (їх теж зараховано до високорентабельних). Податкові інструменти систематизовано за 4 групами: інструменти пільгового оподаткування (податкові канікули, податкові кредити, прискорена амортизація тощо); перша пільгова модель Челка; стимулююче кредитування; запровадження податку на виведений капітал.

Стимулюючий інструмент обрано згідно з групою, до якої належить суб'єкт господарювання й типу інвестицій, які впроваджуються. Виявлено, що пільгові режими є найбільш ефективними для нерентабельних (збиткових) суб'єктів у разі застосування стандартного податкового режиму. Інструменти оподаткування за першою моделлю Челка доцільно застосовувати до низькорентабельних інвестицій. Стимулююче кредитування застосовується для заохочення інноваційних інвестицій і дестимулювання низькорентабельних інвестицій. Податок на виведений капітал сприяє створенню стимулюючого економічного клімату, передусім великих підприємств, для яких важливим є структуризація податкової бази.

Серед основних заходів, реалізація яких забезпечує вдосконалення регулювання та стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності, виділено:

запровадження реєстру пріоритетних напрямів і товарів, аби мінімізувати суб'єктивне втручання та регулювання при визначенні пільговиків; введення градації високо- і низькорентабельних виробництв та інвестицій; розрахунок потенційних доходів і збитків бюджету від упровадження податку на виведений капітал шляхом збору даних щодо його податкової бази та її динаміки; передбачення компенсаторних механізмів втрат доходів бюджету за рахунок інших доходів у разі виникнення збитків у перші роки, якщо вводиться податок на виведений капітал; скорочення видатків або залучення запозичень.

Запропоновані заходи щодо трансформації податкової системи стають підґрунтям для забезпечення розвитку інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів національного господарства.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено нове вирішення наукового завдання обґрунтування сукупності теоретико-методичних та практичних засад державного регулювання інвестиційно-інноваційних процесів у національному господарстві України. У результаті проведених досліджень було отримано такі висновки:

1. На підставі аналізу теоретичних підходів щодо регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку національного господарства систематизовано напрями державного регулювання та додано три пріоритети за сферою, об'єктами та інструментами впливу. Це дозволило обґрунтувати шляхи заохочення для ефективного заохочення суб'єктів національного господарства до здійснення інноваційної діяльності та участі держави в їх інвестиційно-інноваційному розвитку.

2. Встановлено, що до переліку детермінантів інвестиційно-інноваційного процесу слід включити детермінанти, які характеризують вплив переваг і ринкового саморегулювання та компенсаторно-стимулюючий державний вплив, а також вплив ендогенно-корпоративних і ендогенно-екзогенних специфічних ризиків ринкового саморегулювання за їх дуальності. Це дозволило виділити ринковий механізм саморегулювання й визначити ступінь його ефективності в інвестиційно-інноваційній діяльності з урахуванням того, що підсистеми державного впливу на інвестиційно-інноваційні процеси в національному господарстві не функціонують автономно, на підґрунті чого доцільно створення ефективних міжінституційних поєднувальних процесів з метою формування цілісної, керованої й стратегічно спрямованої системи.

3. Дослідження стану інвестиційно-інноваційного розвитку національного господарства дозволило дійти висновку що для отримання об'єктивних результатів інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів національного господарства необхідна інтенсифікація дослідницьких зусиль удосконалення системи показників оцінки інвестиційно-інноваційного стану національної економіки. Переваги визначеної у дослідженні системи індикаторів полягають у використанні об'єктивної статистичної інформації для

розрахунку показників оцінки досліджуваного стану інвестиційно-інноваційної діяльності.

4. Доведено, що важливим виявом державного впливу на інвестиційну та інноваційну діяльності суб'єктів національного господарства і її стимулювання є доцільність використання податкових пільг. У цьому контексті запропоновано застосування пільгових податкових інструментів (податкові канікули, пільгові режими, зменшення податкової ставки). Розглянуто податкові інструменти за сферами застосування (спрямовані на дохід чи прибуток, на обсяги продажів, додану вартість, капітальні інвестиції, зовнішньоекономічну діяльність) і за сферами впливу на інноваційну діяльність (прискорена амортизація, знижки на державне інвестування та реінвестування, й, частково, група пільг, пов'язана з доходами та прибутками: зменшення стандартної ставки податку на дохід (прибуток), податкові канікули, віднесення збитків на майбутні (минулі) звітні періоди, податкові кредити податкові вирахування). Такий механізм використання стимулюючих пільгових інструментів та виокремлення в ньому державного впливу дозволив урахувати специфіку суб'єктів національного господарства та рентабельність інвестицій.

5. Розвиток теоретико-прикладних засад забезпечення стимулюючого кредитування інвестицій та результати, отримані за рахунок економіко-математичного моделювання, дозволили дійти висновку про доцільність застосування певних механізмів державного стимулювання інноваційних процесів для різних груп суб'єктів національного господарства. Зокрема, для нерентабельних і малорентабельних суб'єктів прийнятними є традиційні пільгові механізми (податкові канікули, кредити, прискорена амортизація тощо) з урахуванням того, що для заохочення інноваційних інвестицій – стимулююче кредитування, яке за своїми параметрами є вигідним для інноваційних інвестицій і невигідним – для не інноваційних, особливо, низькорентабельних, а для стимулювання інвестиційної діяльності великих і середніх підприємств – зміна системи оподаткування на більш гнучку, виходячи з компенсаторних процесів у кредитний період.

6. З метою забезпечення державного стимулювання інвестиційно-інноваційних проектів обґрунтовано напрями його оптимізації для суб'єктів національного господарства. Запропоновано поряд з існуючими підходами визначити та підготувати реєстр пріоритетних напрямів і товарів для цілей мінімізації суб'єктивного втручання держави в процеси інвестування інновацій та регулювання визначення пільговиків – суб'єктів національного господарства, груп і сегментів економіки, а також увести градації високо- й низькорентабельних виробництв та інвестицій.

7. Встановлено, що для стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів національного господарства на мезорівні доцільно змінити оподаткування прибутку на оподаткування виведеного капіталу, виходячи з того, що такий механізм заохочує збільшення інвестицій в оновлення основних виробничих фондів і ресурсів. Проведення економіко-математичних розрахунків щодо визначення рівня потенційних доходів і збитків бюджету уможливило впровадження податку на виведений капітал. У разі збитковості

діяльності у перші роки після впровадження податку на виведений капітал запропоновано компенсаторні механізми втрат доходів бюджету шляхом розширення бази доходів, скорочення видатків або грошових запозичень за сталого зростання національної економіки.

Отримані результати дозволяють здійснювати покрокову обґрунтовану й виважену політику державного регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку національного господарства.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Разживін В.М. Інституціоналізація інноваційно-інвестиційного процесу в регіонах. *Науковий вісник УжНУ. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип. 9. С. 133–137.

2. Разживін В.М. Удосконалення механізму стимулювання інноваційної й інвестиційної діяльності підприємств. *Ефективна економіка*. 2017. № 10. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=6636>

3. Разживін В.М. Аналіз та оцінка інвестиційної привабливості підприємств з урахуванням інституційної складової. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2017. Вип. 6. С. 184–188.

Статті у наукових фахових виданнях України, внесених до міжнародних наукометричних баз та у періодичних наукових виданнях інших держав

4. Разживін В.М. Світовий досвід державного податкового регулювання стимулювання інноваційної діяльності підприємств. *Економічний простір: Збірник наукових праць*. 2017. № 128. С. 132–143¹.

5. Разживін В.М. Принципи державного регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств і аналіз його ефективності. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2018. Вип. 4. С. 160–171.²

6. Петруня Ю. Є., Разживін В. М. Індикатори стану інвестиційно-інноваційної діяльності: методичні підходи до визначення в контексті забезпечення регуляторної діяльності. *Бізнес Інформ*. 2019. № 7. С. 66–70. URL: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2019-7-66-70>³. *Особистий внесок полягає в обґрунтуванні методичного підходу до визначення групи показників для аналізу проблематики досліджень інвестиційної діяльності.*

7. Razzhyvin V. Problems of innovation and investment support of large taxpayers in the machine-building industry of Ukraine. *Innováció, elektronizáció, tudásmenedzsment*. Budapest, Hungary. 2018. С. 225–247.

¹Міжнародна наукометрична база: Index Copernicus.

²Міжнародні наукометричні бази: Index Copernicus, РИНЦ.

³Міжнародні наукометричні бази: Ulrichsweb Global Serials Directory, Research Papers and Economics, РИНЦ, Index Copernicus, Directory of Open Access Journals, Academic Journals.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації

8. Разживін В.М. Інституціональні передумови розвитку економіки. *Митна політика та актуальні проблеми економічної безпеки України (управлінські, фінансово-економічні, правові, інформаційно-технічні, гуманітарні аспекти)*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених. Дніпро : Університет митної справи та фінансів. 2017. С. 40–42.

9. Razzhyvin V. Mechanism of Attracting Investments for the Development of Customs Infrastructure. *2-nd International Student Conference “Contemporary Issues and Challenges in Customs Management”* Gusar, Azerbaijan. 2017. С. 316–330.

10. Razzhyvin V. Problems of innovation and investment support of large taxpayers in the machine-building industry of Ukraine. *Silver Jubilee Conference of the 25th anniversary of the MBA MANAGEMENT MASTER STUDIES. Skopje, Macedonia.* 2017. С. 29–31.

11. Разживін В.М. Питання стимулювання інвестиційно-інноваційного розвитку суб'єктів економіки. *Зовнішні та внутрішні фактори впливу на формування та розвиток економічної системи*: збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ: ГО «Київський економічний науковий центр». 2019. С. 25–30.

12. Разживін В.М. Принципи державного регулювання інвестиційно-інноваційної діяльності економіки. *Сучасні методи розвитку бізнесу: національна та міжнародна практика*: збірник тез наукових робіт учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції. Одеса: ГО «Центр економічних досліджень та розвитку». 2019. С. 25–29.

13. Разживін В.М. Стимулювання інвестиційної діяльності суб'єктів національної економіки шляхом пільгового оподаткування. *Міжнародні економічні відносини на сучасному етапі: стан, проблеми та розвиток*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Дніпро: НО «Перспектива». 2019. С. 38–41.

14. Разживін В.М. Аналіз ефективності податку на виведений капітал у порівнянні з податком на прибуток. *Економіко-правові та управлінські аспекти розвитку суспільства: молодіжний погляд*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Дніпро: Університет митної справи та фінансів. 2019. У 2-х част. Ч. 1. С. 471.

АНОТАЦІЯ

Разживін В.М. Державне регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку національного господарства. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. – Вищий навчальний заклад «Університет імені Альфреда Нобеля». – Дніпро, 2020.

У дисертаційній роботі здійснено нове вирішення наукового завдання щодо обґрунтування сукупності теоретико-методичних і практичних засад

державного регулювання інвестиційно-інноваційних процесів у національному господарстві.

Визначено пріоритетні напрями державного регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку національного господарства шляхом використання понятійно-категоріального апарату досліджуваного процесу. Систематизовано детермінанти інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів національного господарства.

Удосконалено систему індикаторів стану інвестиційно-інноваційної діяльності в національному господарстві з метою використання для регулювання подальшого розвитку.

Ідентифіковано основні інструменти податкових пільг для стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів національного господарства. Розвинуто теоретико-прикладні засади використання інструментів податкового кредитування для державного стимулювання інноваційних процесів. Обґрунтовано напрями оптимізації державного стимулювання інвестиційно-інноваційної діяльності суб'єктів національного господарства. Реалізовано науково-теоретичний підхід до стимулювання реінвестиційних процесів на рівні суб'єктів господарювання як засіб регулювання інвестиційно-інноваційного розвитку національного господарства.

Ключові слова: державне регулювання, розвиток, інвестиційно-інноваційна діяльність, суб'єкти національного господарства, стимулювання.

АННОТАЦИЯ

Разживин В.М. Государственное регулирование инвестиционно-инновационного развития национального хозяйства. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.03 – экономика и управление национальным хозяйством. – Высшее учебное заведение «Университет имени Альфреда Нобеля». – Днепро, 2020.

В диссертационной работе осуществлено новое решение научного задания обоснования совокупности теоретико-методических и практических основ государственного регулирования инвестиционно-инновационных процессов в национальном хозяйстве.

Определены приоритетные направления государственного регулирования инвестиционно-инновационного развития национального хозяйства путем использования понятийно-категоріального аппарата исследуемого процесса. Систематизированы детерминанты инвестиционно-инновационной деятельности субъектов национального хозяйства.

Усовершенствована система индикаторов состояния инвестиционно-инновационной деятельности в национальном хозяйстве с целью использования их для регулирования дальнейшего развития.

Идентифицированы основные инструменты налоговых льгот для стимулирования инвестиционно-инновационной деятельности субъектов

национального хозяйства. Развита теоретико-прикладные основы использования инструментов налогового кредитования для государственного стимулирования инновационных процессов. Обоснованы направления оптимизации государственного стимулирования инвестиционно-инновационной деятельности субъектов национального хозяйства. Реализован научно-теоретический подход к стимулированию реинвестиционных процессов на уровне субъектов хозяйствования как средство регулирования инвестиционно-инновационного развития национального хозяйства.

Для решения проблем, которые на данном этапе сдерживают инновационное развитие украинской экономики, был предложен механизм стимулирования инвестиционной и инновационной деятельности субъектов хозяйствования путём применения льготных стимулирующих налоговых инструментов. При определении целесообразности использования стимулирующего инструмента в механизме учтена специфика субъектов хозяйствования и рентабельность инвестиций. В частности, для нерентабельных и малорентабельных субъектов хозяйствования и инвестиций предложено использовать традиционные льготные механизмы: налоговые каникулы, кредиты, ускоренную амортизацию. Для стимулирования инновационных инвестиций – стимулирующее кредитование, которое по своим параметрам выгодно для инновационных инвестиций и невыгодно – для неинновационных, в особенности низкорентабельных. Для стимулирования инвестиционной деятельности больших и средних предприятий и предприятий – крупных налогоплательщиков – введение налога на выведенный капитал.

Разработаны практические рекомендации по совершенствованию регулирования и стимулирования инновационно-инвестиционного развития субъектов национальной экономики. Предложены организационные мероприятия: разработка реестра приоритетных направлений и товаров для минимизации субъективного вмешательства и регулирования при определении льготников – предприятий, групп и сегментов экономики; введения градации высоко- и низкорентабельных производств и инвестиций.

Ключевые слова: государственное регулирование, развитие, инвестиционно-инновационная деятельность, субъекты национального хозяйства, стимулирование.

SUMMARY

Razhyvin V.M. State Regulation of Investment and Innovation Development of the National Economy. – Manuscript.

Dissertation for a Candidate Degree in Economic Sciences in specialty 08.00.03 – Economics and Management of National Economy. – Higher Educational Institution «Alfred Nobel University». – Dnipro, 2020.

The dissertation presents a new solution to the scientific problem of substantiation of the set of theoretical and methodological and practical principles of

state regulation of investment and innovation processes in the national economy of Ukraine.

Priority directions of state regulation of investment and innovative development of the national economy are determined by using the conceptual and categorical apparatus of the studied process. The determinants of investment and innovation activity of national economic entities have been systematized.

The system of indicators of the state of investment-innovation activity in the national economy has been improved with the purpose of use for regulation of further development.

The main instruments of tax privileges for stimulating investment and innovation activity of the subjects of the national economy have been identified. The theoretical and applied principles of using tax credit instruments for state stimulation of innovation processes have been developed. The directions of optimization of state stimulation of investment and innovative activity of the subjects of national economy are substantiated. A scientific-theoretical approach to stimulating reinvestment processes at the level of economic entities is implemented as a means of regulating investment and innovation development of the national economy.

Key words: government regulation, development, investment and innovation activity, subjects of national economy, stimulation.

Підписано до друку 17.02.2020 р.
Формат 60×84 1/16. Папір офсетний.
Ум.-др. арк. 0,9. Тираж 100 пр. Зам. № 7.

Віддруковано в Університеті митної справи та фінансів
49000, м. Дніпро, вул. Володимира Вернадського, 2/4.
Свідоцтво ДК № 6198 від 24.05.2018 р.